

Jutlus Nõos P, 24.12.17 kell 11.00, IV advent

Lektsioonid: Js 29:17–19; Mt 1:18–24

Pihikõne: Gl 3:28

Jutlus: Rm 15:7–13

Laulud: 84 (1–5); 308 (1–4, 5); 355A (1–3); 7 (1–5)

Seepärast võtke vastu üksteist, nõnda nagu ka Kristus on meid vastu võtnud Jumala kirkuseks. Sest ma ütlen, et Jeesus Kristus on saanud ümberlõigatute teenriks Jumala tõe pärast – esiisadele antud töötuse kindlustamiseks –, et paganad hakkaksid Jumalat ülistama halastuse eest, nagu on kirjutatud: „Seepärast ma tunnistan sind paganate ees ja laulan kiitust sinu nimele.” Ja taas ta ütleb: „Rõõmustage, paganad, koos tema rahvaga!” Ja taas: „Kiitke Issandat, kõik paganad, ja kiitke teda, kõik rahvad!” Ja Jesaja ütleb taas: „Iisai juur tuleb ja see, kes hakkab valitsema paganate üle; tema peale panevad paganad lootuse!” Aga lootuse Jumal täitku teid kõige rõõmu ja rahuga usus, et teil oleks küllaga lootust Püha Vaimu väes!

Tänase neljanda adventipühapäeva teema on traditsiooniliselt seotud neitsi Maarjaga ja Jeesuse sünni ettekuulutusega. Kuid meie jutlusealune kirjakoht räägib palju paganate rõõmustamisest Issanda üle. Kuidas neid kahte asja omavahel ühendada?

Kui vaatame, mida töötas ingel neitsi Maarjale ja tema mehele Joosepile, siis me tegelikult ei leia juttu paganatest. Kuulutades Maarjale ette Jeesuse sünni, ütles ingel Lk 1:33 järgi: „Ja ta valitseb kuningana Jaakobi soo üle igavesti ning tema valitsusele ei tule lõppu.“ Ingel ei ütle siin, et Jeesus valitseb kõigi rahvaste, sh paganate üle, vaid ainult Jaakobi soo ehk juutide üle.

Umbes samuti ütleb ingel Jeesuse kohta ka Jeesuse võõrasisa Joosepile Mt 1:21: „Ta toob ilmale poja ning sina paned talle nimeks Jeesus, sest tema päästab oma rahva nende pattudest.“ Ka siin räägib ingel „oma rahvast“ ehk juutidest, kelle Jeesus päästab.

Kuid Jeesus ise hakkab oma missiooni selgitamiseks kasutama põhjendusi toorast ehk juutide pühakirjast. Selle kohta võiks tuua mitmeid näiteid, kuid piisab, kui meenutada mäejutlusest Jeesuse sõnu Mt 5:17: „Ärge arvake, et ma olen tulnud Seadust või Prohveteid tühistama. Ma ei ole tulnud neid tühistama, vaid täitma.“ Jeesus toetub oma õpetuses juutide pühakirjale ja leiab just seetõttu võimaluse oma uut õpetust kuulutada: vana leping ehk testament jääb uue taustaks.

VT-s aga räägitakse ju palju sellest, kuidas Jumal tahab päästa ka paganad. Paulus toob meie kirjakohas VT-st selles seoses neli tsitaati. Neist esimene pärineb Taaveti psalmist 18, mille 50 salmis öeldakse: „Sellepärast ma tahan, Issand, sind tänada rahvaste [st paganate] seas ja laulda kiitust su nimele.“ Need sõnad käivad aga sama hästi ka Taaveti soost Messia kohta ja seepärast võib seda tsitaati käsitleda ka kuuluvana Jeesus Kristusele.

Teine tsitaat pärineb Moosese lahkumislaulust 5Ms 32:43: „Ülistage, paganad, tema rahvast!“ Siin kinnitab Issand Moosese suu läbi oma ustavust Iisraelile ja ehkki see rahvas on vahel ka temast ära pöördunud, on Jumal Iisraelile ustav ja kutsub koos Iisraeliga ennast ülistama ka paganaid.

Kolmas tsitaat pärineb vist kõige lühemast VT psalmist 117, kus esimeses kahes salmis öeldakse: „Kiitke Issandat, kõik paganad, ülistage teda, kõik rahvahõimud!“ Ja jätkatakse: „Sest võimsaks on saanud tema heldus meie üle ja Issanda ustavus kestab igavesti. Halleluuja!“

Ja neljas tsitaat on justkui kinnituseks prohvetilt, prohvet Jesajalt Js 11:1, 10: „Aga Iisai kannust tõuseb võrse ja võsu tema juurtest kannab vilja ... Sel päeval sünnib, et Iisai juurt, kes seisab rahvaile lipuks, otsivad paganad ja tema asupaik saab auliseks.“

Läheme veel edasi ja küsime, miks Paulus siin neid tsitaate toob? Sellele küsimusele annavad vastuse meie kirjakohta kaks salmi (Rm 15:9j): „...Jeesus Kristus on saanud ümberlõigatute teenriks Jumala tõe pärast – esiisadele antud töötuse kindlustamiseks –, et paganad hakkaksid Jumalat ülistama halastuse eest...“

Pauluse käsitluses on Jeesus Kristus saanud niisiis ümberlõigatute ehk juutide teenriks. Jumal on end alandanud oma väljavalitud, kuid tõrksa rahva alla, selleks, et Aabrahamile ja teistele esiisadele antud töötust kindlustada. Mida tähendab see „töötuse kindlustamine“? Kommentaatorite arvates

seada, et Kristuse tulekuga on VT-s kirjeldatud töötused Iisraeli tulevikust alles mõtte saanud. Varem olid nad justkui varjatud.

Ent miks ei ütle Paulus „töötuse täitumine“, vaid „töötuse kindlustamine“? Ühel kindlal põhjusel! Nimelt seetõttu, et enne töötuse täitumist on Jumal andnud võimaluse ka paganail. Just seetõttu tulebki paganail – meenutades eeltoodud tsitaate – Jumalat ülistada, et Jeesus Kristus on neile vahendanud täiesti ootamatut armu.

Niisiis on mõlemal, nii juutidel kui paganatel põhjust Jumalat ülistada. Juutidel seetõttu, et tänu Messia ehk Kristuse tulekule on nende esiisadele antud Jumala töötused mõtte saanud. Seda, kas juudid Jumalat seepärast ülistavad, on iseküsimus. Judaism ju Kristust Messiana ei tunnista. Kuid see ei tee Pauluse sõnu mõttetuks: Jumal on Kristuse läbi Iisraeli esiisadele antud töötusi kinnitanud igal juhul. Ja nagu teate, on juutide hulgas ka praegu kristlasi – neid nimetatakse messiaanlikeks juutideks –, kes usuvad, et Jeesus oli tõepoolest see Messias, keda juudid VT toel ootasid.

Paganail on aga põhjust Jumalat ülistada seetõttu, et neile on langenud sülle justkui ootamatu kingitus, mida nad pole mitte millegagi ära teeninud – isegi mitte sel määral nagu juudid, kes on lepingurahvana siiski Jumala soosikud.

See, et nii juutidel kui paganail on põhjust Jumalat ülistada, seob nad üheks perekonnaks. Paulus mainib seda meie kirjakoha esimeses salmis: „Seepärast võtke vastu üksteist, nõnda nagu ka Kristus on meid vastu võtnud Jumala kirkuseks.“ Selle „üksteise“ all ongi siin mõeldud kahe kristlaste haru, nn juudikristlaste ja pagankristlaste ühist jumalateenistust.

Miks peaksid siis erineva taustaga kristlased üksteisega koos Jumalat ülistama? Paulus ütleb: ka Kristus on ju meid patuseid vastu võtnud. Kuidas ei peaks me siis vastu võtma üksteist!

Nõnda näeme, et meie kirjakohast koorus välja üleskutse kristlastevaheliseks leppimiseks. Paulus võtab selle mõtte kokku meie kirjakoha viimases salmis Rm 15:13: „Aga lootuse Jumal täitku teid kõige rõõmu ja rahuga usus, et teil oleks küllaga lootust Püha Vaimu väes!“ Rõõm ja rahu on ju Püha Vaimu viljad, kuid mis on veelgi kindlam alus leppimisele kui rõõm ja rahu!

Paulus rõhutab siin ka lootust. Juudikristlaste lootus oli töötuse täitumisele, pagankristlaste lootus aga kõigele heale, mida Jumal pakub – viimselt igavesele elule.

Näeme pärast selle üsna paljukihilise ja keeruka kirjakoha vaatlust, et seos tänase pühapäeva teemaga on nüüd mõistetavamaks muutunud. Ingel kuulutas neitsi Maarjale ja Joosepile küll seda, et Jeesus päästab oma rahva nende pattudest ja valitseb nende üle igavesti, kuid kogu täiuses avaldus ingli kuulutus alles Jeesuse enda tegevuse läbi VT taustal. Ning seda kuulutust kinnitati Kristuse apostlite kuulutuse läbi Kristuse töö jätkuna.

Nõnda ootame me kõik Jeesuse tulekut: tema tulekut Jeesuslapsena ja tema taastulekut ülestõusnud Issandana. Siin pole erinevust, milline on kristlase taust: kui ta usub, et Issand on Kristus, siis ta pärib Jumalalt Püha Vaimu läbi rõõmu ja rahu teenida oma kaaskristlastega Jumalat seni, kuni selleks võimalus antakse! Ja pärib ka lootuse igaveseks eluks!

Aamen.